

Trollmannen fra Brno

Mange kaller ham vidunderbarn og er spådd å være klatringens fremtid. I oktober førstebesteg han verdens hardeste rute i en hule i Nord-Trøndelag. 19-år gamle Adam Ondra er snart voksen og klippeklatringens klareste stjerne.

Av Lars Larsson

Det er lørdag 10. november 2007 og premieutdelingen etter finalen. Siste runde av World Cup i buldring er nettopp avsluttet i Brno Exhibition Centre, et modernistisk messepalass i Tjekkia, bygget i mellomkrigstiden. Hundrevis av tilskuere har benket seg for bildevisning som er dagens siste happening. En 14 år gammel gutt med briller og mørkt krøllete hår går litt nølende til scenen for å gjøre sin første offentlige opptreden. Hans navn er Adam Ondra og han har allerede skapt overskrifter etter at han tretten år gammel oppsiktsvekkende klatret grad 9a. Tittelen på showet er «The Wizard’s Apprentice» og refererer til en rute av samme navn, førstebesteget av hans fars gamle klatrekompis Tomáš Pilka, og nå repetert av Adam selv. Navnet symboliserer også Adams forhold til sine forbilder, sportsklatrelegenden Wolfgang Güllich og flere ganger verdensmester Tomáš Mrazek. Til tross for nervøsitet går bildevisningen fint. Klart står det for Adam at det er bare er å bli vant til å snakke i forsamlinger hvis han ønsker å oppnå sin store drøm – å bli en profesjonell klatrer. Fem år senere lever Adam sin drøm under en seks uker lang reise i Norge sammen med filmskaper Petr Pavlicek. Hovedmålet med turen er en gigantisk og mystisk hule; Hanshelleren i Flatanger, ca 15 mil nord for Trondheim. Jeg møtte Adam i begynnelsen av august og vi satt oss i solen på terrassen på gården Strøm. Her bor Olav Strøm og Berit Hestnes. Olav er grunneier på Hanshelleren og de andre klippene i området. Berit og Olav er veldig positive

EN YDMYK KAR: Snill, hyggelig og ekstremt dyktig er Adam Ondra. Foto: Lars Larsson

” En 14 år gammel gutt med briller og mørkt krøllete hår går litt nølende til scenen for å gjøre sin første offentlige opptreden. Hans navn er **Adam Ondra** og han har allerede skapt overskrifter etter at han tretten år gammel oppsiktsvekkende klatret grad 9a.”

til klatringen og har store planer om å utvikle Strøm til en internasjonal klatredestinasjon med infrastruktur med gården som en sosial møteplass. Adam setter seg på en stol overfor meg. Han er kledd i en grønn hettegenser og mørkt krøllete hår stikker fram under en strikket lue. Da han var yngre hendte det at helt ukjente folk kunne stoppe ham på gata og si at han så ut som Harry Potter, men da han sluttet å bruke briller etter laserkirurgi har han sjeldnere hørt den sammenligningen. Han ser ut som en vanlig tenåring og er veldig lett å snakke med. – Jeg har reist og klatret mange steder rundt om i verden, men jeg har aldri mottatt en varmere og mer positiv motakelse enn her i Flatanger. Jeg vil vurdere dette som mitt andre hjem i de kommende årene, sier Adam. De siste to årene har Hanshelleren blomstret i internasjonale klatremedia som noe nyoppdaget, men faktisk ble de første prosjektene boret tilbake på midten av 90-tallet av Pål Benum Reiten. Så sent som i 2006 førstebesteg svenske Erik Massih to ruter av grad 8a+ og 8b. Den tidligere utviklingen av klippen har uansett vært mest på sidene av grotten, ikke i selve taket. I mai i fjor leide Norge boltefond og NKF inn Magnus Midtbø, Laurent Laporte og Dani Andrada til å etablere nye banebrytende ruter i hulen og utvide den norske gradsskalaen. En teaser om deres arbeid ble lagt ut på Youtube i september i fjor, og ryktene fikk ben å gå på. Da Adam så videoen, skjønte han straks at han måtte dra dit. Han skulle ikke bli skuffet.

TROLLMANNEN: Han er kjent for å være ekstremt fokusert når han klatrer. – Jeg drar aldri å trener, jeg drar og klatrer, sier Adam Ondra. Foto: Lars Larsson

BRATT: Adam Ondra jobber på det som skulle bli Change (9b+). Foto: Lars Larsson

– Grotten var stor, men mest av alt var det steinkvaliteten som tok pusten fra meg. Selv om jeg ikke klatret den første dagen, innså jeg umiddelbart at denne klippen ville være perfekt for tøff sportsklatring. Den er så annerledes i forhold til kalkstein i Spania.

En unik hule

Hanshelleren består av granittisk gneis og ble dannet av langvarig erosjon fra bølger. Det er en av Norges største grotter, og etter siste istid for 10000 år siden, gjorde landhevingen at den ligger godt over dagens havnivå. Fjellet ser ut som om noen har kuttet av den ene siden og blåttlagt en høy vertikal snittflate med en mørk hule inni. Til venstre for hulen står en 100 meter høy majestetisk og overhengende fjellvegg. Veggen blir gradvis brattere og går over til å danne hulens tak. Hele fjellformasjonen er ca 400 meter bred, hvorav grottens åpning står for i underkant av 150 meter. Dybden er 70 meter og åpningen er opp til 60 meter høy. Når Adam kommer til hulen i juli, er det reneste julaften. Han leter etter nye rutemuligheter og prøver å finne ut hvilken av dem han skal bolte. I mellomtiden bruker han bare tre dager på å repetere de hardest etablerte rutene. 8. juli begynner han å lenke de to første lengdene i Magnus Midtbøs enorme multipitch-prosjekt. Det blir en 60-meters taulengde som han redpointet og kaller Tors hammer. Han graderer den til 9a+ og dermed får Skandinavia sin aller første rute av fransk grad 9. Etter å ha hvilt i litt over en halv time, gir han seg i kast med Odins Øye, en hard 8c+ som Ethan Pringle en uke

tidligere besteg først, i knallhard konkurranse med Magnus Midtbø og Dani Andrada. Tilskuerne tror ikke sine egne øyne da Adam onsigter ruta. – Odins Øye er den onsigten jeg verdsetter mer enn noen, fordi ruta er veldig vanskelig og løsningen på cruxet ikke er opplagt. Likevel klarte jeg å velge riktig sekvens og utføre den helt perfekt. Den påfølgende dagen klatrer han den 55 meter lang pumpfesten Nordic Flower med 30 quickdraws på selen, og Muy Verde, begge onsight og begge med grad 8c+. Dette betyr at Adam totalt i løpet av karrieren har klatret tolv 8c+ onsight. Bare to andre klatrere i verden har klart vanskelighetsgrad 8c+ onsight; spanjolene Ramón Julián Puigblanque og Paxti Usobiaga. Hvordan kan det ha seg at Adam er så overveldende overlegen? Man er fristet til å tro at det dreier seg om magi, fordi det han gjør på klippen er så og si umulig basert på våre referanserammer. Sannsynligvis handler det om lang og målrettet trening – kombinert med et veldig stort talent.

« Odins Øye er den onsigten jeg verdsetter mer enn noen, fordi ruta er veldig vanskelig og løsningen på cruxet ikke er opplagt. Likevel klarte jeg å velge riktig sekvens og utføre den helt perfekt.»

WWW.DMMWALES.COM

CHILLINGLY EFFICIENT

ICE AXES
CIRQUE, RAPTOR, FLY, APEX AND SWITCH

The new DMM axe range is the result of 30 years of technical knowledge combined with valuable feedback from a broad range of climbers. The underlying requirement was to make a set of tools that offer exceptional performance and are built to withstand the rigours of modern climbing by being ‘bombproof’ - sturdy, strong and dependable.

HVA OG HVEM ER NF?

NF er et åpent samarbeidsorgan for organisasjoner engasjert i fjellsport i Norge. NF utarbeider standarder for kvalifisering av instruktører innen fjellsport og godkjenner fjellsportarrangører og instruktører innen bre og klatring. NFs arrangørmedlemmer inkluderer alle klatreklubber under NKF, alle fjellsportgrupper innen DNT fjellsport og mange andre, større og mindre arrangører. Se etter NFs logo hos arrangøren hvis du skal på kurs. Logoen er et kvalitetsstempel som sikrer deg et tilbud basert på naturvennlig og sikker ferdsel innen bre og klatring.

NF-godkjente arrangører

Bre og fjell
Breoppleveling
Briksdal breføring
Den norske turistforening
Fimbul Jostedal
Følgefonni breførrelag
Friluftsrådet for Ålesund og omland

Høgskulen i Sogn og Fjordane
Høgskolen i Telemark
Høyt og lavt aktivitetspark
Jostedalen breførrelag
Klatring og friluftsliv
Longyearbyen RKHK
Naturopplevelingar

Nordfjord folkehøyskole
Nordnorsk klatreskole
Norges klatreforbund
Norges speiderforbund
Norgesguidene
Voss jordbruksskole

Følg oss på Facebook og på www.fjellsportforum.no

CRUX: Adam går den knallharde sekvensen på Change (9b+). Foto: Lars Larsson

ningen. Da han kom hjem, måtte han noen ganger måtte ta igjen flere ukers undervisning.
– Alt handlet om klatring og skole. Ingenting annet fikk plass i mitt liv, men det var definitivt verdt det, siden jeg fikk muligheten til å reise og vie meg til det jeg elsker mest. I mai var det en stor endring i Adams liv – han var ferdig med skolen. For første gang kan han nå vie all sin tid til klatring. Så langt har han fokusert på å repetere eksisterende ruter. Siden tid har vært mangelfull, har han heller klatret enn å bolte, men nå åpnes det nye muligheter.
– Endelig har jeg muligheten til å nyte følelsen av nysgjerrigheten jeg får når jeg bolter, renser og prøver en rute for første gang. Å lete etter tak og finne ut bevegelsene er

veldig spennende.
Norgesturen er den lengste han har gjort og med på turen er filmskaper Petr Pavicek, og deres kjæresten. Pavicek er stor norgeselsker og besøker vanligvis landet flere ganger i året. Hans og Adams veier møttes for første gang for nesten tre år siden, og det førte til at Pavicek laget en dokumentar om Adams vei til toppen i sportsklatring. Filmen følger Adam i ni begivenhetsrike måneder av sitt liv til våren 2010. Da de vurderte på hva de skulle kalle filmen kom Adam til å tenke på gamle tittelen på hans første lysbildeshow, og det ble «The Wizards apprentice». Filmen ble sluppet i januar i år.

Verdens hardeste rute

Denne sommerens plan var å lage en ny film om turen til Skandinavia som ikke bare handler om Adams klatring, men mer om hvordan du kan finne frihet i naturen. Et av filmens høydepunkter var ment å være sekvensen når Adam bestiger sitt nye prosjekt i Hanshelleren. Han boltet ruta i juli og har gitt den det passende navnet Change. Han gav ruta graden 9b+, noe som er en verdenssensasjon siden graden aldri før er tildelt. Unntaket er Bernabé Fernández sin kontroversielle Chilam Balam fra 2003. Adam repeterte den i april i fjor og nedgraderte den til 9b. Etter å ha jobbet på prosjektet i Hanshelleren noen uker, men bare klart å klatre forbi det første cruxet en gang, har

Portrett Adam Ondra

Adam behov for en pause for å gjenvinne motivasjonen. Peter tar med Adam til Femundsmarka i Hedmark, der de filmer en kanotur. Siden blir det buldring i Lofoten før de endelig er tilbake i Flatanger.

Hvordan klarer han å prøve om og om igjen på en tilsynelatende umulig rute? Adam ser to aspekter ved klatringen, klatrings utfordring og klatringens skjønnhet. Utfordringen er å takle så vanskelige ruter som mulig, mens skjønnheten handler om å klatre enklere ruter og bare å nyte bevegelsene.

– Hvis jeg bare klatret harde ruter ville jeg bli lei – og motsatt. For meg er begge deler like viktig. Senere på dagen får jeg et eksempel på hva han mener. Etter en hard dag i hulen går Adam og hans kjæreste Inka Matoušková til Sandmælen, en nyutviklet klippe ved Strøm gård. I den siste ettermiddagssolen klatrer de en svært vakker linje som består av fire taulengder av grad 6 og lettere. Inkas første multipitch noensinne, og jeg føler meg som en ekte paparazzi når jeg i mitt 400-millimeter objektiv på en halv kilometers avstand ser lykken når de kysser etter å ha nådd toppen.

Det er 6. august og tiden de har i Norge begynner å løpe ut. Adam går stille først langs stien mot Hanshelleren. Han vet at i dag er hans siste sjanse til å klare ruten før de reiser hjem. Opp i hulen er det folketomt og øde. Det føltes som å stige inn i en stor katedral. Man hører ekko og noen ganger faller en dråpe vann fra taket. Etter timer med forberedelser, hvor Petr fordeler kameraer fra fire vinkler, er vi alle klare.

Cruxet

Adam kalker opp og svinger seg smidig opp den bratte overhengende taket. En mer dyriske side av den ydmyke ungdom framkommer. Han får en slags demonisk fokus og klatrer raskt og aggressivt som han puster dypt og avgir nesten knurrende lyder. Han forklarer det selv når han går inn i sin egen verden. Det eneste som finnes er han, og de neste kvadratmeterne av klippen.

Det vanskelige crux kommer etter bare åtte meter; et dieder der taket er så bratt at det bikker nedover. Han utstøter et dypt brøl når han skyver kroppen inn i diederet. Hvert eneste muskelfiber er strukket til bristepunktet og kroppen skjelver av anstrengelse. Han klarer å få venstre fot høyt og

slipper kneet mens han krimper høyre hånd på et virkelig dårlig sidetak. Jeg holder pusten. Nå kommer den avgjørende bevegelsen der han stadig mislyktes. I en lynrask bevegelse bøyer han ryggen bakover, slipper venstre hånd og prøve å støte inn i to fingertuppene i en smal sprekke bak hodet. Men han misser og faller. Det er over på bare et minutt og 30 sekunder.

Adam henger i selen, hever hendene og kaster i skuffelse fram en tirade av tsjekkiske banneord. Resten av oss står stille og urørlig. Etter de siste dagene å ha sett ham mislykkes gang på gang, skjønner jeg hvor vanskelig virkeligheten er for de som presse seg til sitt ytterste. På dette nivået er det så stressende for kroppen at bare ett forsøk om dagen er fornuftig. Adam er veldig skuffet og må returnere til Tjekkia uten å ha oppnådd målet.

Tilbake til hulen

Syv uker senere er Adam tilbake i Flatanger – i sin beste form, etter å ha trent hardt for VM i sportsklatring i Paris to uker tidligere. De siste dagene har grotten vært alt for fuktig, men den 26. september vekkes han av at vinden

« Han utstøter et dypt brøl når han skyver kroppen inn i diederet. Hvert eneste muskelfiber er strukket til bristepunktet og kroppen skjelver av anstrengelse. »

HULEN: Den fantastiske hulen i Flatanger, med utsikt over havet. Foto: Lars Larsson

PAR: Kjæresten til Adam, Inka Matoušková klatrer også. Her ligger de to og kikker på bevegelsen på prosjektet. Foto: Lars Larsson

Adam Ondra Portrett

LETT: Adam elsker å klatre. Her går Adam og Inka en lett flertaulengdersrute på en nyutviklet klippe ved Strøm gård. Foto: Lars Larsson

Portrett Adam Ondra

uler utenfor. Forholdene er bra igjen, og vinden har tørket opp huleveggene – i det minste på overflaten. Denne dagen får Adam endelig et betydelig gjennombrudd – han kommer forbi den første cruxet og opp på den øvre delen av ruta.

– Jeg har alltid prøvd å overbevise meg selv om at det er mulig, men tvilen er jo også alltid til stede. Er jeg sterk nok? Selv om jeg kan gjøre alle bevegelsene individuelt, kan det til sammen bli for mye. Dagens klatring overbeviste meg om at en bestigning ikke er langt unna.

Alt så lovende ut for neste dag, men dessverre var det vått igjen, og han falt på første crux. Det er uvanlig for Adam å måtte jobbe så lenge på en rute uten klare den. Så langt har han tatt verden på sengen med å på kort tid repetere de tøffeste rutene. Den raske og intuitive stilen er skapt av on sight-klatring. Han har aldri likt å bruke mye tid på en rute.

– Ved klatring on sight lærte jeg mye mer på kortere tid. Jeg utviklet etter hvert en spesiell evne til å raskt å analysere terrenget og ta beslutninger på brøkdelen av et sekund. Adams taktikk er risikabelt fordi han noen ganger kan gå glipp av et tak han hadde sett om han tok mer tid. Men i de fleste tilfeller er hans stil mest effektivt. Det verste som er når du klatrer harde ruter on sight er nøling og å begynne å lete etter tak som ikke finnes. Marginene er svært små og siden tiden jobber mot deg tar styrken raskt slutt og fallet er et faktum.

Sprenger graderingsskalaen

Flere dager med dårlige forhold og mislykkede forsøk får moralen til å synke. Adam venner seg til tanken om at dette kanskje ikke går denne gangen heller. Men noen

dager senere, den 4. oktober ser forholdene virkelig bra ut og takene er tørre. Adam klatrer som en gud og kommer forbi selv det andre cruxet. Derfra gjelder det bare å holde hele veien de siste 20 meterne. Med muskler fulle av melkesyre klipper Adam med den minste margin ankeret, 55 meter opp i hulen tak. Det var et historisk øyeblikk. Han hadde nettopp klart den vanskeligste ruten i verden.

– Jeg kunne ikke tro det var sant, følelsene var overveldende, en enorm lettelse.

Når Adam klatrer på sitt beste, er som han er i en slags transe. Selv forklarer han det med at bevegelsene gjennom alle årene med trening og langsom tilpasning er blitt automatisert. Nok repetisjoner og automatisering på denne måten frigjør ressurser i hjernen som dermed kan fokusere sin oppmerksomhet på andre saker, for eksempel å analysere neste sekvens av tak.

– Det kan føles som om det ikke er meg selv, eller min egen bevissthet som gjør bevegelsene, men at all erfaring og alt jeg har lært etter så mange år, gir instruksjer direkte til min kropp om å gjøre ting så effektivt og flytende som mulig.

Å ha sprengt karakterskalaen og tatt sportsklatringen til et nytt nivå er en stor prestasjon, men Adam er fortsatt bare 19 år gammel – hva skjer videre? Noen mener at han vil være den første i verden til å klatre en 9a on sight.

– Selvfølgelig er det en stor drøm, men det er også et dilemma. Skal jeg bestemme meg for at tiden er inne for en bestemt rute, eller er det bedre å vente og håpe at sannsynligheten for at jeg kan klare den er enda større når jeg blir enda litt bedre?

Tidligere har Adam gjort et par seriøse forsøk på å on sighte 9a, men det er et begrenset antall av dem som er mulig,

og han får bare ett forsøk på hver.

Sjansen er også til stedet for at det kan komme nok en førstebestigning av 9b+ innen året er slutt. Adam drar i desember tilbake til Spania for å gjenoppta prosjektet La dura dura med Chris Sharma.

Et forbilde

Selv om Adam endelig kan leve sin klatredrøm fullt ut, har han planer om å vende tilbake til skolen neste høst for å studere økonomi ved universitetet. Han mener at det er sunt å ikke la sitt liv kretse rundt kun en og samme sak.

– Hvis du bare lever den rene klatrers livsstil, avhenger humøret så mye på hvordan du klatrer. Om man klatrer dårlig, blir man gjerne i dårlig humør fordi man mangler andre kilder til lykke.

Så snakker en klok mann, og jeg kan ikke tenke meg en bedre rollemodell for unge klatrere – eller eldre for den saks skyld. Du må bare være enig med hva Petr Pavlicek som ham:

– Adam er beskjeden, intelligent og varmhjertet. Selv om han er en stor stjerne, har han føttene på bakken. For meg er det ikke noe større.

Det er lenge siden Adam holdt sin første lysbildefremvisning på World Cup i Brno. I dag er det en mye mer selvsikker ung mann som holder foredrag. Han har til og med lært å holde det på italiensk. Selv om hans sympatiske beskjedenhet gjør at han aldri ville si det slik selv, tar jeg meg den frihet å si at Adam har bestått sin eksamen i Hanshelleren. Han er ikke lenger en læregutt. Når han neste gang entrer scenen for å snakke om hvordan han førstebesteg verdens første 9b+, gjør han det som frontfiguren for en hel sport. Adam Ondra er nå offisielt «The Wizard of Climbing».

TROLLMANNENS HULE: Hanshelleren er imponerende. Åpningen er 60 meter høy og 150 meter bred. Foto: Lars Larsson

Foto: Stefan Schlumpf

Realization Shorts

Den første shortsen med en fullstendig integrert klatreselestruktur, som gir en unik look og enestående bevegelsesfrihet.

JAKOB SCHUBERT
Mammut Pro Team
Syv verdenscupseire på rad.

www.mammut.ch

MAMMUT®
Absolute alpine.